

Katarzyna Warzecha

Internet w życiu współczesnego studenta : cele i intensywność korzystania a zagrożenie uzależnieniem

Ekonomiczne Problemy Usług nr 113, 387-397

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KATARZYNA WARZECHA

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach¹

INTERNET W ŻYCIU WSPÓŁCZESNEGO STUDENTA CELE I INTENSYWNOŚĆ KORZYSTANIA A ZAGROŻENIE UZALEŻNIENIEM

Streszczenie

Nowoczesne środki komunikacji, takie jak komputer z dostępem do Internetu, laptop, komórka, tablet, smartfon to wszechobecne, nieodzowne i coraz bardziej niezbędne narzędzia w życiu współczesnego studenta. Celem artykułu jest analiza wyników przeprowadzonych wśród śląskich studentów badań własnych autorki dotyczących celów i intensywności korzystania z Internetu, a także zbadanie czy śląscy studenci są zagrożeni uzależnieniem od tego środka komunikacji.

Słowa kluczowe: studenci, cele korzystania z Internetu, zagrożenie uzależnieniem od Internetu

Wprowadzenie

W dobie postępu technologicznego media, a zwłaszcza Internet mają ogromny wpływ na funkcjonowanie człowieka we współczesnym społeczeństwie. Podstawową funkcją Internetu jest komunikacja. Współczesne środki komunikacji z dostępem do Internetu, takie jak komputer stacjonarny, laptop, tablet, komórka, smartfon, to nieodzowne oraz wszechobecne w życiu współczesnego studenta urządzenia umożliwiające szybki dostęp do informacji oraz jej przetwarzanie i błyskawiczne przesyłanie. Pomimo wielu cech pozytywnych (Internet to nieograniczona skarbnica wiedzy wspierająca rozwój młodych osób oraz narzędzie pomagające w podtrzymywaniu relacji z ludźmi) to nowoczesne i coraz bardziej popularne „medium”,

¹ Katedra Ekonometrii, Wydział Zarządzania.

które stosowane w nadmiarze wymyka się spod kontroli i powoduje problemy. Wielogodzinne przesiadywanie w Internecie prowadzi do negatywnych zmian w psychice jego młodych użytkowników, mogące doprowadzić do uzależnienia, niszcząc tym samym zdrowie psychiczne i fizyczne człowieka. Dzieje się tak, gdy Internet zaczyna być traktowany jako sposób radzenia sobie ze stresem i napięciem, staje się ucieczką od „szarej rzeczywistości” oraz zastępuje normalne kontakty ze znajomymi. W szczególności dotyczy to młodego pokolenia Polaków, którzy godzinami przesiadują przed ekranem komputera spędzając swój wolny czas na portalach społecznościowych, grając w gry komputerowe czy surfując w sieci.

1. Cele i intensywność korzystania z Internetu przez śląskich studentów

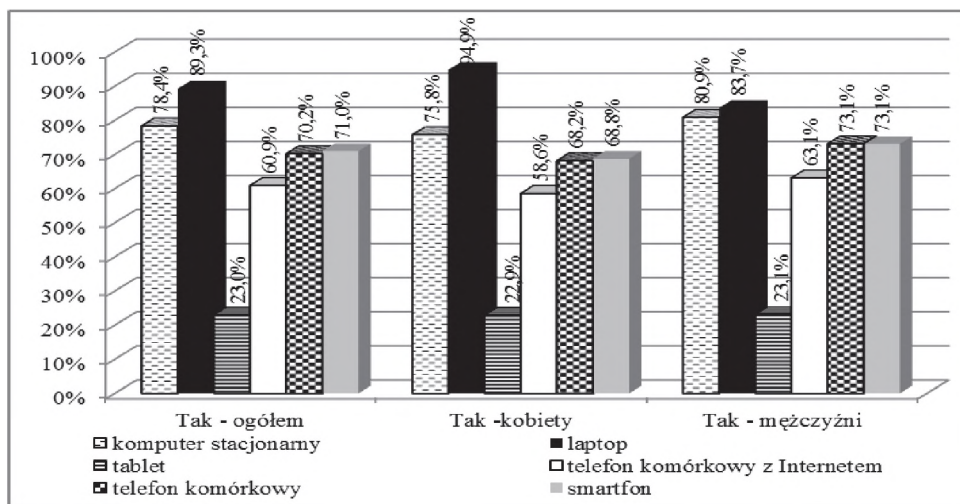
Głównym zamierzeniem prowadzonych badań było poznanie celów i intensywności korzystania z Internetu przez śląskich studentów, stopnia wyposażenia studentów w nowoczesne środki komunikacji, a także zbadanie, czy śląscy studenci są zagrożeni uzależnieniem od sieci. Badania przeprowadzono na grupie studentów Uniwersytetu Ekonomicznego i Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach w listopadzie i grudniu 2013 r. Cele oraz zakres badań bezpośrednich zdefiniowały wybór metody badawczej, dobór próby oraz sposób analizy zebranych danych. Do badania użyto metody ankiety rozdawanej². W celu doboru jednostek do próby zastosowano procedurę doboru celowo-kwotowego. Przyjętą w badaniu kwotę stanowiła płę osób badanych³ w wieku 19–29 lat w województwie śląskim. Próba badawcza objęła 350 studentów. Po przeprowadzonej kontroli ankiet, ze względu na brak odpowiedzi odrzucono 31 ankiet i ostatecznie do analiz wzięto 319 kwestionariuszy. Tym samym próba objęła 157 kobiet (które stanowiły 49,2% badanej zbiorowości) i 162 mężczyzn (którzy stanowili 50,8% badanej zbiorowości). Wiek respondentów wahał się od 18 do 29 lat (średnio 21,6 +/- 2,2 lat). Większość respondentów – 274 osoby (85,9%) mieszkały w mieście, pozostałe 45 osób (14,1%) mieszkało na wsi.

Analiza wyposażenia śląskich studentów w nowoczesne środki komunikacji przedstawiona na rysunku 1 wskazuje, że studenci są dość dobrze wyposażeni w te urządzenia. Prawie 90% studentów posiada laptop, a niecałe 80% posiada komputer stacjonarny. Telefon komórkowy z Internetem posiada około 61% studentów, przy

² Metoda ankiety rozdawanej jest jedną z metod często wykorzystywanych w badaniach, jej główną zaletą jest duża zwrotność, krótki czas pomiaru i wysoki stopień kontroli badań.

³ Próba pod tym względem była reprezentatywna, ponieważ odpowiadała strukturze śląskiej populacji osób młodych w wieku 19–29 lat znanej ze źródeł statystycznych GUS. Podstawą do określenia kwot były dane dostępne na stronach internetowych Banku Danych Lokalnych GUS. W 2013 r. struktura osób w województwie śląskim w wieku 19–29 lat według płci wynosiła odpowiednio: 50,8% mężczyzn i 49,2% kobiet.

czym nieco więcej mężczyzn (63,1%) niż kobiet (58,6%). Co piąty student posiada również coraz bardziej popularny tablet.

Rys. 1. Wyposażenie w środki komunikacji śląskich studentów ogółem oraz według płci

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Większość badanych studentów deklaruwała (tabela 1), że komputer stacjonarny dostała w wieku 10 lat (średnio w wieku 9,88 lat) i cena tego sprzętu najczęściej wynosiła 2000 zł (przy czym średnia cena wynosiła około 2500 zł). Laptop studenci dostawali najczęściej w wieku 18 lat (średnia wieku to 17,64 lata) w cenie 2000 zł (średnia cena to 2340 zł).

Tabela 1

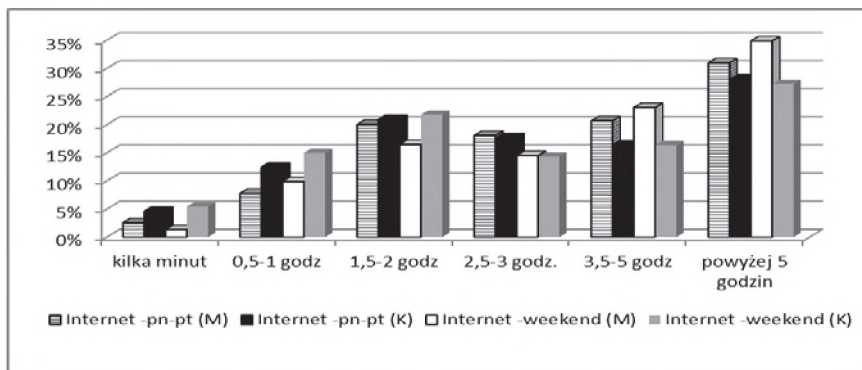
Współczesne środki komunikacji posiadane przez śląskich studentów (od kiedy i jaka cena)

Miara	Komputer stacjonarny	Laptop	Telefon komórkowy	Telefon z Internetem	Smartfon	Tablet
Średni wiek studenta kiedy dostał sprzęt (lata)	9,88	17,64	12,34	17,25	18,92	20,36
Średnia cena w zł	2505,76	2339,03	374,88	741,01	1033,03	1102,33
Dominanta (wiek w latach)	10	18	10	20	20	20
Dominanta (cena w zł)	2000	2000	300	1000	1000	1000

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań własnych.

Studenci deklarowali, że pierwszy telefon komórkowy najczęściej dostali w wieku 10 lat, a z dostępem do Internetu w wieku 20 lat. Największa liczba studentów wskazywała, że cena ich telefonu komórkowego wynosiła 300 zł, a z dostępem do Internetu 1000 zł.

Dane zawarte na rysunku 2 wskazują, że największy odsetek studentów przebywa w sieci ponad 5 godzin dziennie i to zarówno w tygodniu, jak i w weekendy. Przy czym ponad 5 godzin dziennie przebywa w Internecie 28% kobiet w tygodniu i 27% kobiet w weekendy, natomiast odsetek mężczyzn jest nieco wyższy i wynosi odpowiednio (31% mężczyzn w tygodniu i 35% mężczyzn w weekendy). Czas przebywania w sieci kobiet i mężczyzn jest znacznie zróżnicowanym, szczególnie widoczne jest to w okresie przebywania na sieci od kilku minut do 2 godzin dziennie – tutaj odsetek kobiet jest zdecydowanie wyższy niż odsetek mężczyzn.

Rys. 2. Ilość czasu spędzanego w Internecie przez śląskich studentów w tygodniu i w weekendy według płci

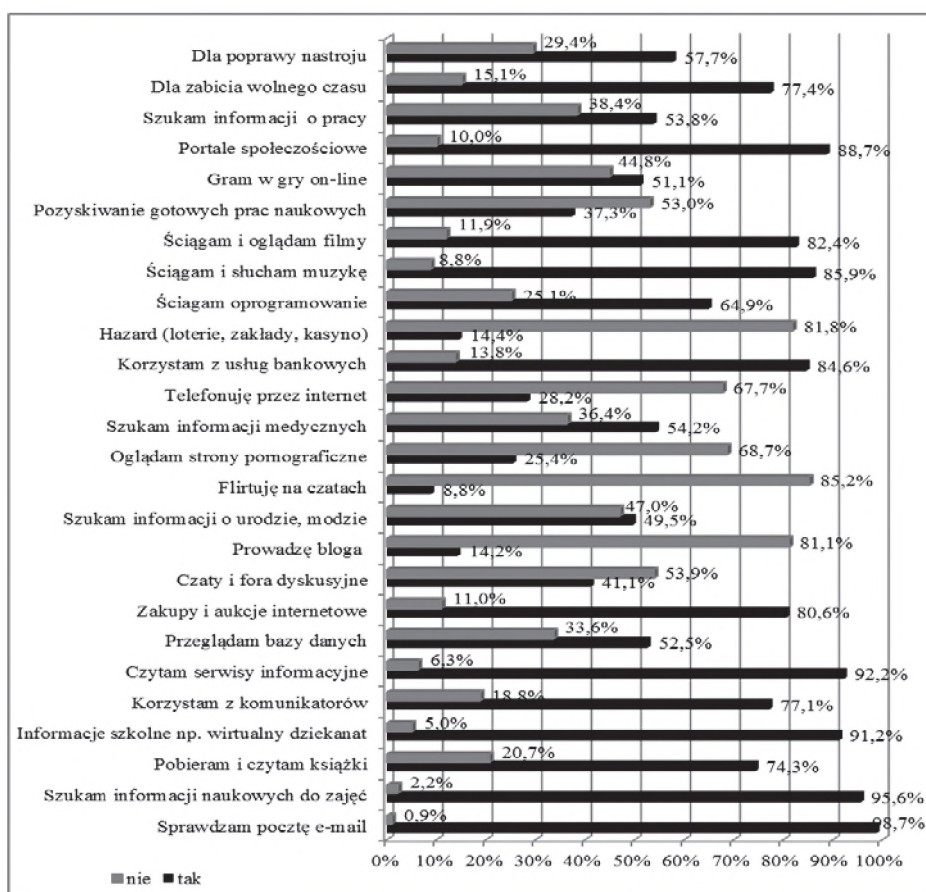
Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Wszyscy badani studenci korzystali codziennie z Internetu, robili to najczęściej w domu (98% studentów), na uczelni (co trzeci student) i u znajomych (co piąty badany). Analizując informacje zawarte na rysunku 3 stwierdza się, że najczęściej Internet przez śląskich studentów wykorzystywany jest do:

- sprawdzania poczty internetowej (tak powiedziało 98,7% ankietowanych), przy czym około połowy ankietowanych (48,4% sprawdza pocztę raz dziennie, a około 36% ankietowanych sprawdza pocztę kilka razy dziennie);
- szukania informacji naukowych do zajęć (około 96% studentów), szukania informacji na stronach uczelni na przykład w wirtualnym dziekanacie oraz czytania serwisów informacyjnych (około 92% studentów);
- przebywania na portalach społecznościowych (około 89% studentów);
- korzystania z usług bankowych (około 85% studentów);
- dokonywania zakupów w Internecie i na aukcjach (około 81% studentów);

- ściągania i oglądania filmów (ponad 82% studentów) oraz ściągania i słuchania muzyki (około 86% studentów);
- odwiedzania serwisów rozrywkowych 80% studentów, głównie YouTube.

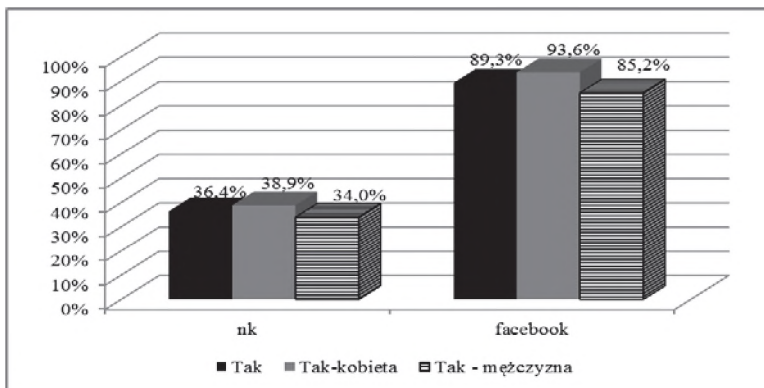
W badanej grupie osób niepokoić może fakt, że co czwarty ankietowany student ogląda w Internecie strony pornograficzne, około 9% studentów flirtuje na czatach, a ponad 14% badanych uprawia za pośrednictwem Internetu hazard. Prawie 38% badanych studentów przyznało się, że Internet pomaga im pozyskiwać gotowe prace naukowe, z serwisu Wikipedia korzysta co trzeci ankietowany student, a z serwisu Chomikuj.pl co piąty.

Rys. 3. Główne cele wykorzystania Internetu przez śląskich studentów

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Śląscy studenci są aktywni na portalach społecznościowych, rysunek 4 pokazuje najpopularniejsze portale społecznościowe wśród badanych studentów⁴, są to Nk i Facebook. Przy czym, jak wskazują dane zawarte na rysunku 4, bardziej popularny wśród studentów jest portal Facebook. Zarówno Nk, jak i Facebook są bardziej popularne wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Na Facebooku swój profil ma około 94% ankietowanych kobiet i ponad 85% ankietowanych mężczyzn (odpowiednio na Nk około 39% kobiet i 34% mężczyzn).

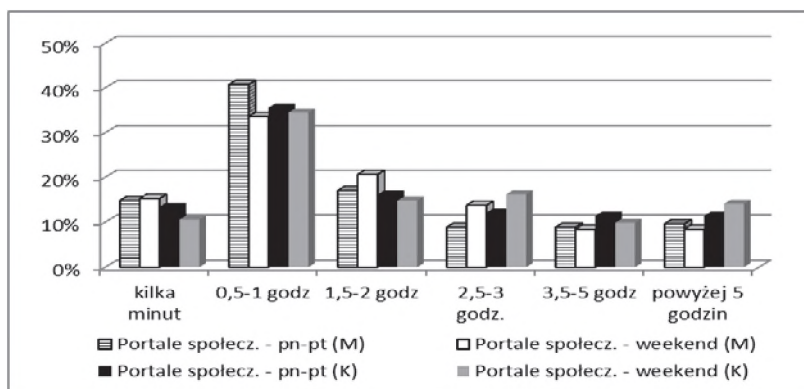

Rys. 4. Członkostwo na popularnych portalach społecznościowych śląskich studentów

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Na podstawie danych zawartych na rysunku 5 widać, że zdecydowanie więcej czasu na portalach społecznościowych spędzają kobiety niż mężczyźni (ponad 3,5 godziny dziennie i więcej), zarówno w tygodniu, jak i weekendy. Największy odsetek studentów stanowią osoby, które przebywają na portalach od 0,5 do 1 godziny dziennie.

⁴ Studenci wymieniali również portale: Twitter, Goldenline, Sympatia (był to jednak nieznaczny procent ankietowanych).

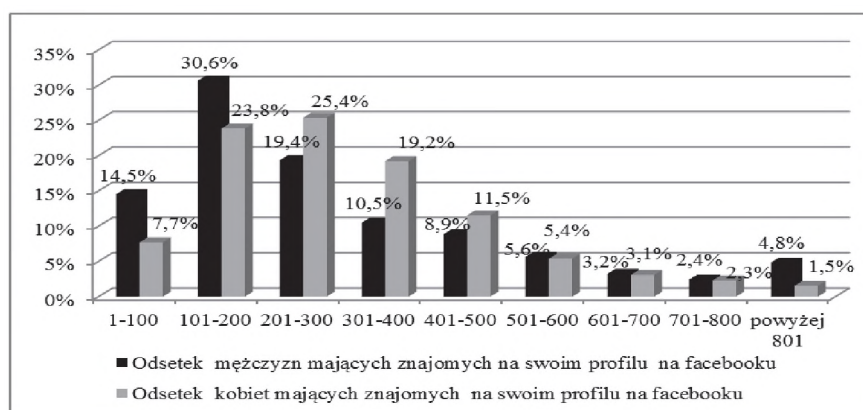

Rys. 5. Ilość czasu spędzanego na portalach społecznościowych przez śląskich studentów w tygodniu i weekendy według płci

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

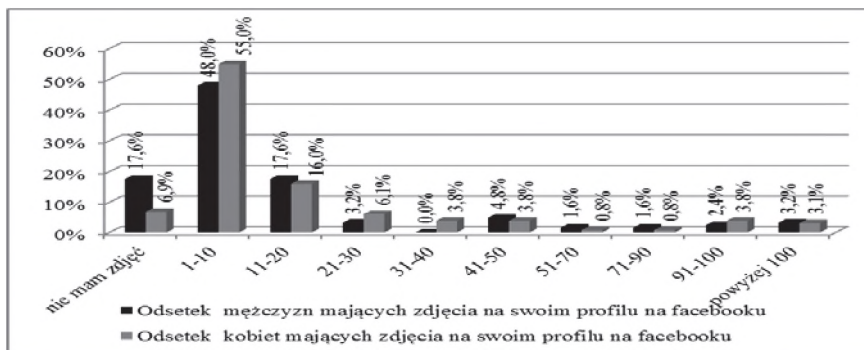
Głównym powodem dla którego studenci obecni są na portalach było przeglądanie aktywności innych ludzi (tak twierdziła ponad połowa badanych), szukanie znajomych (tak powiedziało ponad 37% studentów) oraz szukanie nowych kontaktów (tak mówił co czwarty ankietowany student).

Dane zawarte na rysunku 6 wskazują, że kobiety mają zdecydowanie więcej znajomych na swoim portalu społecznościowym niż mężczyźni. Co czwarta kobieta ma od 200–300 znajomych, a co piąta ma od 301–400 znajomych na swoim profilu (rekordzistka miała 1600 znajomych). Mężczyźni najczęściej mają od 101–200 znajomych (rekordzista miał 1060 znajomych).

Rys. 6. Odsetek studentów pokazujący liczbę znajomych na Facebooku według płci

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

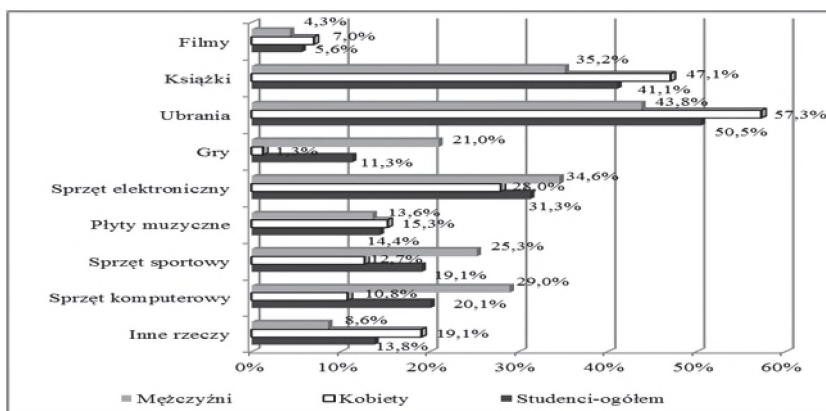

Rys. 7. Odsetek studentów pokazujący liczbę swoich zdjęć na Facebooku według płci

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Dane przedstawione na rysunku 7 wskazują, że kobiety częściej niż mężczyźni lubią pokazywać i chwalić się swoimi zdjęciami na portalach. Tylko około 7% kobiet i około 18% mężczyzn zadeklarowało, że nie posiada żadnego zdjęcia na swoim profilu. Najczęściej studenci posiadali do 10 zdjęć (rekordzista posiadał 310 zdjęć, a rekordzistka 1100 swoich zdjęć).

Studenci coraz częściej dokonują zakupów przez Internet (tak robi około 81% badanych) przy czym rodzaj kupowanych produktów jest bardzo zróżnicowany ze względu na płeć (rysunek 8). Kobiety najczęściej kupują ubrania (57,3% ankietowanych), książki (47,1% badanych) i inne produkty (około 20% badanych) wśród których najczęściej wymieniano: kosmetyki, biżuterię, zabawki. Mężczyźni natomiast obok ubrań i książek częściej od kobiet kupują przez Internet sprzęt elektroniczny (około 35%), sprzęt sportowy (około 25%), sprzęt komputerowy (około 30% badanych) i gry komputerowe (kupuje co piąty student).

Rys. 8. Odsetek studentów dokonujących zakupów przez Internet

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

2. Zagrożenie uzależnieniem od Internetu⁵ śląskich studentów

Część ankiety przeprowadzonej wśród studentów zawierała test Kimberly Young⁶ – Internet Addiction Test (IAT). Jest to test badający uzależnienie od Internetu⁷. Kimberly Young wyróżniła pięć typów uzależnienia od Internetu (Augustynek 2011, s. 78, 83):

- erotomania internetowa – oglądanie zdjęć, filmów erotycznych i pornograficznych;
- socjomania internetowa – uzależnienie od internetowych kontaktów społecznych⁸;
- uzależnienie od sieci – ciągle przebywanie online;
- uzależnienie od komputera – siedzenie przy komputerze, niekoniecznie online;
- przeciążenie informacyjne – nalogowe surfowanie w sieci.

Wyniki testu badanej grupy studentów w podziale na płeć zawiera tabela 2.

⁵ Rozpowszechnienie i popularność Internetu skłania badaczy do prowadzenia badań populacyjnych i sondażowych mających na celu pokazanie skali zjawiska uzależnienia od sieci. Autorzy badań na podstawie losowego sondażu telefonicznego obejmującego 2513 osób powyżej 18 roku życia szacują, że problem ten dotyczy 0,3–0,7% badanych. Od 4% do 13% użytkowników Internetu spełnia kryteria zagrożenia uzależnieniem od Internetu, którego wskaźnikami są: myślenie o sieci, gdy jest się offline oraz ukrywanie czasu spędzanego online. Dla 8,2% badanych osób Internet stanowi ucieczkę od problemów (Aboujaoude et al. 2006, s. 750–755).

⁶ Kimberly Young psycholog z Uniwersytetu w Pittsburgu (USA) – zapoczątkowała w 1996 r. badania nad uzależnieniem od Internetu. Przeprowadziła badanie 496 internautów w wieku 15–60 lat określających samych siebie jako uzależnionych od komputera.

⁷ Internet Addiction Test został zbudowany w 1998 r. przez Young. Jest to najczęściej używane narzędzie pomiarowe w badaniach dotyczących tego problemu, jego właściwości psychometryczne zostały potwierdzone w wielu badaniach. Kwestionariusz składa się z 20 pytań, symptomów nadużywania Internetu. Badana osoba ma możliwość udzielania na nie odpowiedzi: „nigdy”, „rzadko”, „czasem”, „często”, „zawsze”, za które otrzymuje odpowiednio: 1, 2, 3, 4 lub 5 punktów. Minimalna liczba punktów możliwa do uzyskania wynosi 20, natomiast maksymalna 100 punktów. Osoby mieszczące się w przedziale 20–39 punktów, traktowane są jako niezagrożone uzależnieniem od Internetu, osoby zagrożone uzależnieniem od Internetu otrzymują 40–69 punktów, wynik 70 do 100 punktów oznacza uzależnienie od Internetu (http://www.apluscsystems.com/test_uzaleznienia.html – wersja polska).

⁸ Kawa, czekolada oraz portal społecznościowy Facebook to najbardziej popularne uzależnienia wśród Brytyjczyków – wynika z badań na temat nowoczesnego stylu życia. Z badań przeprowadzonych na grupie 3 000 osób poniżej 30. roku życia wynika, że klasyczne nalogi zostają wypierane przez nowe uzależnienia. Alkohol, tytoń czy narkotyki nie znalazły się nawet w pierwszej dziesiątce „ulubionych” używek Brytyjczyków (www.kampaniespoleczne.pl, dostęp 15.02.2009)

Tabela 2

Liczba i odsetek studentów w podziale na płeć niezagrożonych, zagrożonych i uzależnionych od Internetu

Osoby	Kobiety		Mężczyźni	
	N	%	N	%
Niezagrożone uzależnieniem od Internetu	80	50,96	68	41,98
Zagrożone uzależnieniem od Internetu	76	48,41	93	57,41
Uzależnione od Internetu	1	0,63	1	0,61

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Na podstawie wyniku ogólnego testu uzyskanego przez studentów w skali IAT z 319 osobowej grupy studentów 2 osoby spełniały (określone przez Young) kryteria uzależnienia od Internetu, 169 osób spełniało kryteria zagrożenia uzależnieniem od sieci oraz 148 osób było niezagrożonych uzależnieniem od Internetu. Jak wynika z danych zawartych w tabeli 2 bardziej zagrożeni uzależnieniem od Internetu byli mężczyźni (stanowili oni 55% osób zagrożonych uzależnieniem od sieci i około 58% wszystkich badanych mężczyzn). Kobiety zagrożone uzależnieniem stanowiły niecałe 49% wszystkich badanych kobiet.

Powyżej przedstawione wyniki testu wskazują, że większość śląskich studentów jest zagrożonych uzależnieniem od Internetu. Na pytanie – Czy uczestniczyłeś kiedykolwiek w zajęciach profilaktycznych w zakresie zagrożeń, konsekwencji i w zakresie uzależnień od komputera i Internetu? – odpowiedź twierdzącą dało 28% studentów (w tym w zajęciach uczestniczyło około 30% kobiet i 27% mężczyzn). Może warto zatem podjąć radykalne kroki związane z opracowaniem i wdrażaniem na uczelniach programów profilaktycznych dotyczących zapobiegania uzależnieniu od Internetu.

Podsumowanie

Internet to nieodzowne narzędzie w życiu współczesnego studenta, pozwalające na szybkie pozyskiwanie informacji, ekspresową komunikację, robienie zakupów bez wychodzenia z domu, czy zapewniające darmową rozrywkę – gry online, hazard, czaty i fora dyskusyjne, portale społecznościowe. Komputer z dostępem do Internetu, w szczególności laptop oraz telefon komórkowy z Internetem to najpopularniejsze nowoczesne środki komunikacji studentów. Internet jako informacyjne medium pomaga w zdobywaniu i pogłębianiu wiedzy, w edukacji i rozwoju różnego rodzaju zainteresowań młodych ludzi, ale tylko wtedy, gdy młody człowiek potrafi umiejętnie się poruszać w gąszczu informacji oraz właściwie selekcjonować poszukiwane treści. Należy uświadamiać i wskazywać młodym ludziom zagrożenia, na jakie mogą być narażeni przebywając w sieci. Przede wszystkim jednak

należy nie dopuścić do sytuacji, w której Internet zaczyna być jedyną formą komunikacji młodego człowieka ze światem zewnętrznym.

Literatura

- Augustynek A. (2011), *Jak walczyć z uzależnieniami*, Difin, Warszawa.
- Aboujaoude E., Koran L.M., Gamel N., Large M.D., Serpe R.T. (2006), *Potential markers for problematic internet use: a telephone survey of 2,513 adults*, CNS Spectrums.
- Young K. (1998), *Caught in the net: How to recognize the signs of internet addiction – and a winning strategy for recovery*, John Wiley & Sons, New York.
- Young K. (2013), http://netaddiction.com/resources/internet_addiction_test.htm (wersja w języku angielskim).
- www.aplusc-systems.com/test_uzaleznienia.html (2013) (wersja polska testu).
- www.kampaniepoeczne.pl (dostęp 15.02.2013).
- www.stat.gov.pl (2013).

INTERNET IN THE LIFE OF THE MODERN STUDENT, OBJECTIVES AND INTENSITY USING THE RISK OF INTERNET ADDICTION

Summary

Modern communication is increasingly essential tool in the life of the modern student. The aim of the article is to analyze the results of a Silesian author's own research students on the objectives and the intensity of use of the Internet, and to investigate whether the Silesian students are at risk of addiction means of communication.

Keywords: students, objectives using the Internet, the risk of Internet addiction

Translated by Katarzyna Warzecha